

מראות¹ – גיליון 16

תנועת ה-BDS מקדמת דה-לגיטימציה למדינת ישראל

גיליון זה של 'מראות' חושף את 'פרצופם האמיתי' של הזרזים² של תנועת ה-BDS (Boycott, Divestment & Sanctions) נגד ישראל, אשר במסווה של קידום לכאורה של זכויות אדם, משפט בין-לאומי, שלום וצדק, מקדמים בפועל דה-לגיטימציה למדינת ישראל באמצעות חתימה מפורשת או משתמעת תחת זכותה להתקיים כמדינה יהודית ודמוקרטית.

מאז מבצע עופרת יצוקה בינואר 2010, התרבו בזירה הבין-לאומית מאמצים של ארגונים לא ממשלתיים לקדם חרמות, סנקציות ומניעת השקעות בישראל. מאחורי הניסיונות לבודד את ישראל עומדת תנועת ה-BDS – ארגון גג רשתי אשר מורכב מארגונים לא ממשלתיים הקשורים ביניהם בקשרים רופפים. פעילותם של אנשי התנועה – הכוללת הפעלת לחץ על אינדיבידואלים כדי לקדם חרמות כלכליות ותרבותיות נגד ישראל, על ארגונים ומוסדות כדי להסיט השקעות מישראל, ועל ממשלות כדי לעודד סנקציות – מגיעה לשיא כעת לאחר אירועי המשט לעזה בתחילת יוני 2010.

לא מן הנמנע שרבים ואולי אף רוב תומכי ופעילי תנועת ה-BDS אינם תופסים את עצמם כדה-לגיטימטורים³ ובאמת ובתמים שואפים למחות נגד מדיניות ישראל. דפוס זה הוא פועל יוצא של ניסיונם המוצלח של זרזי תנועת ה-BDS לצייר אותה כתנועה א-פוליטית ולשוות לה תדמית של תנועת זכויות אדם פרוגרסיבית במטרה לרתום את האליטות הליברליות באירופה ובצפון אמריקה ולשם גיוס תמיכה ציבורית רחבה.

ואולם בפועל, מסמך זה מצביע על כך שפעמים רבות מי שמוביל את תנועת ה-BDS הם דה-לגיטימטורים מובהקים אשר לעיתים מקדמים מפורשות הדה-לגיטימציה לישראל, אך לרוב משתמשים בתנועת ה-BDS כדי לקדם אותה בצורה משתמעת ע"י תמיכה בזכות השיבה, השוואה בין ישראל לבין האפרטהייד, מיקוד ביקורתם רק בישראל (singling out) וחבלה בשיתופי פעולה ישראלים ופלסטיניים. מבחינת מחוללי תנועת ה-BDS, גם חרמות חלקיות או סלקטיביות משרתות את מטרת הדה-לגיטימציה.

ר' גם מסמך מכון ראות אתגר הדה-לגיטימציה של מדינת ישראל: יצירת חומת אש מדינית.

¹ מראות הוא מוצר של מכון ראות המאגד אסופת ציטוטים או אירועים ממקורות גלויים, המצביעים על מגמה מדינית בעלת משמעות אסטרטגית ארוכת טווח.

² הזרזים שמקדמים את תנועת ה-BDS הם ארגונים ואנשים אשר יוזמים את פעילויות התנועה ואשר מניעים את מגמת הדה-לגיטימציה לישראל באמצעות איסוף והפצת מידע; פיתוח רעיונות חדשים לפעילות (חרמות, תביעות משפטיות, וכיו"ב); יזום של אירועים והפגנות ורתימת יחידות אחרות לפעולה; הגברת מודעות; הכשרות; מיתוג רשת הדה-לגיטימציה ופרסומה (ר': אתגר הדה-לגיטימציה של מדינת ישראל: יצירת חומת אש מדינית).

³ במסמך שפרסם מכון ראות בתחילת השנה (ר': אתגר הדה-לגיטימציה של מדינת ישראל: יצירת חומת אש מדינית), מדגיש מכון ראות את הצורך להבחין בין ביקורת על מדיניות ישראל – אשר אינה דה-לגיטימציה אפילו כשהיא חריפה ובוטה – לבין דה-לגיטימציה, שהיא קריאת תיגר על זכותה של ישראל להתקיים כישות שמבטאת את זכות העם היהודי להגדרה עצמית.

תוכן עניינים

2.....	רקע.....
3.....	תנועת ה- BDS מציינת עצמה כלא פוליטית.....
3.....	הסוואת ה- BDS ככלי מחאה פרוגרסיבי.....
4.....	BDS : כולם מוזמנים (גם ציונים).....
5.....	בפועל, תנועה ה- BDS מקדמת דה-לגיטימציה.....
5.....	מחוללי התנועה הם דה-לגיטימטורים מובהקים.....
6.....	תנועת ה- BDS מקדמת מפורשות את זכות השיבה.....
6.....	BDS בשירות מיתוגה של ישראל כאפרטהייד.....
7.....	BDS – רק בישראל (Singling Out).....
8.....	BDS מחבלת בשיתופי פעולה ישראלים-פלסטיניים.....
8.....	גם BDS חלקי או סלקטיבי משרת את המטרה.....

רקע

ראשיתה של תנועת ה- BDS ב'פורום הארגונים הלא-ממשלתיים נגד גזענות, אפליה גזעית, קסנופוביה ואי-סובלנות' אשר התכנסה בדרבן, דרום אפריקה, בשנת 2001 (ידועה כוועידת דרבן ה-1). על סדר היום של הוועידה השתלטו מספר ארגונים רדיקליים והיא הפכה למופע אנטי-ישראלי.

ההצהרה המסכמת של הארגונים בוועידת דרבן קראה "למדיניות של בידוד מלא ומוחלט של ישראל כמדינת אפרטהייד... אכיפה של סנקציות וחרמות מקיפות ומחייבות, וסיום כל הקשרים... בין כל המדינות לישראל".⁴ אסטרטגיה זו הפכה לעמוד התווך של תנועת ה- BDS אשר הושקה רשמית ביולי 2005. בשנים האחרונות מקדמת תנועת ה- BDS חרמות, מניעת השקעות וסנקציות בעיקר בתחומי התרבות, הסחר,⁵ והאקדמיה.⁶

הגוף המוביל את תנועת ה- BDS כיום הוא ה- BNC (Boycott, Divestment & Sanctions Campaign National Committee) – אשר מורכב מארגונים פלסטיניים לא ממשלתיים, והפלטפורמה האינטרנטית המרכזית של התנועה היא <http://bdsmovement.net>. ואולם, התנועה אינה מנוהלת מעלה-מטה בצורה היררכית אלא פועלת כרשת אותה מניעים מספר זרזים - ארגונים ואינדיבידואלים אשר יוזמים את פעילויות התנועה ומקמדים את מגמת דה-הלגיטימציה לישראל במקומות שונים בעולם.

מאז מבצע עופרת יצוקה בראשית 2009, גובר המאמץ מצד ארגוני החברה האזרחית במקומות שונים בעולם לבודד את ישראל ולהחיל עליה חרמות וסנקציות. מבין הדוגמאות הבולטות ביותר, ניתן לצייר את הכישלון המתקשר באפריל 2010 של סנאט הסטודנטים באוניברסיטת ברקלי לקדם החלטה של מניעת השקעות בשתי חברות אמריקאיות "התומכות בפשעי מלחמה", והניסיון הלא מוצלח להחרים את פסטיבל הסרטים בטורנטו אשר הציג סרטים ישראליים.

4 ר' [NGO Monitor, NGO Forum at Durban Conference 2001](#)

5 במהלך השנתיים האחרונות בלטה מעורבותם של ארגוני BDS בקידום שורה של החלטות הקוראות לחרמות על ישראל בקרב ארגוני הסחר בבריטניה. כך, בחודש האחרון הצליח ארגון ה-PSC (Palestine Solidarity Campaign), להביא את ארגון הסחר של בריטניה (TUC) לקרוא להחרים מוצרים ישראליים שיוצרו בגדה המערבית. ר' בהקשר זה: [Jonny Paul, Jerusalem Post, 04/12/10](#).

6 בשנים האחרונות נעשו בבריטניה מספר ניסיונות לקדם חרם אקדמי כולל על ישראל, ר' בהקשר זה: יובל לידור, [NRG](#), 30/05/07. על ההתמקדות בזירה האקדמית כיעד מרכזי למאמצי BDS נגד ישראל תעיד פעילותו של [BRICUP](#), ארגון של אקדמאים בריטים ששם לעצמו למטרה לקדם חרם אקדמי מלא על מוסדות ישראליים.

בעקבות אירועי המשט לעזה בתחילת יוני 2010, התרבו והסלימו המאמצים לקדם חרמות וסנקציות נגד ישראל. בין השאר, ניתן לציין את החלטת UNITE, ארגון העובדים הבריטי הגדול ביותר לאמץ החלטה להסיט השקעות מחברות ישראליות ולהחרים מוצרים ושירותים ישראלים, ואת גל ביטולי ההופעות של אמנים מחו"ל בישראל.

ואולם אין עוררין על כך, שעד כה, לניסיון של תנועת ה-BDS לפגוע בישראל הייתה השפעה מינורית בלבד. בשנים בהן פעילה התנועה, היא לא הצליחה לקדם חרמות מעשיים משמעותיים, למנוע מהכלכלה הישראלית את צמיחתה המרשימה או לסכל את הצטרפותה של ישראל למועדון היוקרתי של ה-OECD.⁷

ואולם הנזק שגורמת תנועת ה-BDS הוא בקידום רעיון הדה-לגיטימציה לישראל על ידי יצירת השוואה מפורשת או משתמעת בין ישראל לבין משטר האפרטהייד בדרום אפריקה. לפיכך יש לראות ב-BDS כלי למיתוג ישראל 'כמדינה מצורעת' שנועד לערער על הלגיטימיות של המבנה הפוליטי שלה.

תנועת ה-BDS מציירת עצמה כלא פוליטית

לא מן הנמנע שרבים מתומכי תנועת ה-BDS אינם תופסים את עצמם כדה-לגיטימטורים ובאמת ובתמים שואפים למחות נגד מדיניות ישראל. תנועת ה-BDS לא מביעה תמיכה מפורשת בחיסול מדינת ישראל, ברעיון המדינה האחת או בכל פיתרון פוליטי אחר לסכסוך הישראלי פלסטיני. מחוללי התנועה מנסים למתג אותה כתנועה א-פוליטית ליברלית אשר פונה למכנה המשותף הנמוך ביותר בקרב מבקרי מדיניות ישראל.

הסוואת ה-BDS ככלי מחאה פרוגרסיבי

בהגדרת המטרות של תנועת ה-BDS ניכר שימוש מוקפד בשיח מקובל של משפט בין לאומי, זכויות אדם וצדק אוניברסאלי. כך מנסה התנועה לקשר עצמה עם עולם הערכים של האליטות הליברליות-פרוגרסיביות באירופה ובצפון אמריקה ולגייס תמיכה ציבורית רחבה.

- **עמר ברגותי, ממקימי תנועת ה-BDS:** "תנועת ה-BDS איננה מאמצת פתרון פוליטי מסוים לסכסוך הקולוניאלי. האסטרטגיה העיקרית מבוססת על עקרון שחובה לכבד ולקיים את זכויות האדם ואת החוק הבין לאומי, ללא קשר לפתרון הפוליטי שיושם". ([Forward, 09/16/2009](#))
- **אסא וינסטנלי (Winstanley), פובליציסט תומך BDS:** "הפלטפורמה שמספק ה-BNC [תנועת ה-BDS הפלסטינית - BDS National Committee] הינה רחבה ולא לוקחת עמדה מסוימת לגבי התוכניות המדיניות הספציפיות לפתרון הסכסוך... במקום זאת, מסמך הקריאה המאוחדת של ה-BNC מצדד בגישה מבוססת זכויות...". ([New Left Project, 05/17/2010](#))
- **ארגון US Campaign to End Israeli Occupation שמקדם את תנועת ה-BDS:** "ארגון US Campaign אינו מאמץ לא את פתרון המדינה האחת ולא את פתרון שתי המדינות, אלא מבקש לקדם את הזכות הפלסטינית להגדרה עצמית". ([US Campaign to end Israeli occupation website](#))
- **באתר BRICUP (British Committee for the Universities in Palestine),** שהוא אחד המובילים בקריאה לקדם חרם אקדמי על ישראל בבריטניה נכתב: "בשלב זה של מאבק ארוך לזכות ההגדרה העצמית של הפלסטינים, חרם אקדמי הינו, בו זמנית, צעד אישי וקולקטיבי אשר נעשה בסולידריות עם עמיתינו הפלסטינים... באמצעות תמיכה בסקטור חשוב זה של החברה האזרחית הפלסטינית, הארגון שואף לעזור בקידום פתרון צודק ובלתי אלים באזור בעייתי זה". ([BRICUP Website](#))

BDS: כולם מהמנים (גם ציונים)

מחוללי תנועה ה-BDS מוכנים לשתף פעולה עם כל מי שמבקר את ישראל, גם אם הם אינם שוללים את זכות קיומה של מדינת ישראל או אפילו אם הם מגדירים עצמם כציונים. כך, הופכת תנועת ה-BDS לפלטפורמה משותפת של מבקרים לגיטימיים של מדיניות ישראל ושל דה-לגיטימציות, מבלי שהראשונים יהיו מודעים כלל לערכים הרדיקליים שמנסים לקדם האחרונים:

■ הפובליציסט ופעיל ה-BDS, **אחמד מור** (Moor): תנועת ה-BDS [אכן צומחת אך עודנה קטנה מדי. מדוע, אפוא, לא נעסוק בשותפויות אד הוק על מנת לדאוג שדברים יתבצעו? ריצ'רד סילברסטון, ריצ'רד גולדסטון וגורמים אחרים המגדירים עצמם כציונים עשו כמות עצומה של עבודה חיובית לטובת הפשטת עורו של החתול הציוני...האם לא כדאי שיוזמנו להצטרף לתנועת ה-BDS...? אם זה מה שיידרש, אני אשמח לעבוד עם הגזען ממעלה הרחוב כדי לדאוג שהעירייה תתקן מהמורה בשכונה". ([Mondoweiss, 04/22/10](#)).

■ בחבורת הסברה של **BRICUP** נכתב: "...חלק מהתומכים הישראליים של ה-BDS נמנעים להתייחס למסגרת הפוליטית שקבעה תנועת ה-BDS הפלסטינית...בעוד שחלקם אכן משתמשים במונחים קולוניאליזם או אפרטהייד, הם מגבילים את המשמעות של המונחים הללו לשטחים הפלסטיניים שנכבשו בשנת '67... ולא לפלסטין ההיסטורית שכעת מצויה בשטחה מדינת ישראל...עם זאת, אנו מאמינים שהניסוח של הצורך ב-BDS במונחים אלו תומך באספקט אחד של ההיגיון של תנועת ה-BDS...בין אם הם מונעים מאינטרס עצמי ישראלי ובין אם ממחויבות עקרונית לזכויות פלסטיניות מקיפות, תמיכה ישראלית ב-BDS צריכה להתקבל בברכה ולא ניתן להתעלם ממנה". ([Newsletter 20, September 2009](#)).

בפועל, תנועה ה- BDS מקדמת דה-לגיטימציה

בניגוד לתדמית שמציגה תנועת ה- BDS כתנועה ליברלית הומניטארית, בפועל, זרזי התנועה חותרים לקדם באמצעותה סדר יום של דה-לגיטימציה נגד ישראל. כוונותיהם של זרזי התנועה משתקף במספר רב של **אמירות וציטוטים שלהם אשר מבטאים מפורשות את רעיון דה-לגיטימציה**. **סדר היום הזה מקודם ע"י תנועת ה- BDS בצורה משתמעת** באמצעות תמיכה ב'זכות השיבה', מיתוג ישראל כמדינת אפרטהייד, הפעלת מוסר כפול כלפי ישראל וחבלה בשיתופי פעולה קיימים בין ישראל לבין הפלסטינים.

מחוללי התנועה הם דה-לגיטימטורים מובהקים

בשונה מן הטון הרשמי והמעורפל המוצג בפרופיל הציבורי של ארגוני ה-BDS, בחינת התבטאויותיהם של רבים ממחוללי תנועת ה-BDS – הזרזים של מגמת דה-לגיטימציה – מלמדת שהם מערערים על הלגיטימיות של מדינת ישראל והציונות ותופסים את ה-BDS ככלי לניגוח המודל הפוליטי של מדינת ישראל כיהודית ודמוקרטית:

- ממאמר של **עמר ברגותי** (הנזכר לעיל), "הרגע הדרום-אפריקאני שלנו הגיע": "המקורות התפיסתיים של צורת האפרטהייד הייחודית של ישראל מצויים בציונות, אידיאולוגיה אירופאית גזענית שאומצה על ידי הזרם המרכזי של התנועה הציונית... במטרה להצדיק ולגייס תמיכה פוליטית לפרויקט הקולוניאלי של הקמת מדינה יהודית אקסקלוסיבית בפלסטין ההיסטורית". ([Scottish Palestine Solidarity Campaign, 03/19/09](#))
- **ד"ר חייזר עיד**, מרצה באוניברסיטת אלאקצא בעזה ופעיל בולט למען פתרון המדינה האחת: "באמצעות לחץ המופעל על ידי הקהילה הבין לאומית באמצעות BDS ... אנו סבורים כי ישראל עצמה תוכל לעבור טרנספורמציה למדינה דמוקרטית חילונית, לאחר חזרתם של 6 מליון פלסטינים שטוהרו ממנה אתנית ב-1948 ... לכן אנו סבורים כי אחד מהכלים המרכזיים של המאבק למדינה חילונית דמוקרטית הוא ה-BDS". ([Electronic Intifada, 11/18/09](#))
- **הפובליציסט ופעיל ה-BDS אחמד מור**: "משמעתו של ה-BDS הוא אכן הסוף של המדינה היהודית ... אני רואה את תנועת ה-BDS כפרויקט ארוך טווח בעל פוטנציאל טרנספורמציה רדיקאלי ... ההצלחה של תנועת ה-BDS קשורה באופן ישיר בהצלחתנו ... לערער על הציונות כדרך לגיטימית להתייחס לעולם". ([Mondoweiss, 04/22/10](#))
- **רוני קסרילס** (Kasrils), פעיל בולט נגד משטר האפרטהייד בדרום אפריקה ותומך נלהב ב-BDS כותב במסגרת שבוע האפרטהייד הישראלי: "BDS מייצג שלוש מילים שיסייעו לקדם את התבוסה של ישראל הציונית ואת הניצחון לפלסטין". ([Media Monitor Network, 03/17/09](#)).
- **ורגינייה טילי** (Tilley), אקדמאית אמריקנית ותומכת נלהבת של רעיון המדינה האחת ותנועת ה-BDS: "תנועה מתואמת של מניעת השקעות, סנקציות וחרמות נגד ישראל חייבת להתגבש על מנת להכיל לא רק את המעשים האגרסיביים והפשעים נגד החוק ההומניטארי שמבצעת ישראל, אלא גם, כפי שהיה בדרום אפריקה, כדי לפעול נגד ההיגיון המכוון הגזעני שלה ... שנותן השראה ומניע את הבעיה הפלסטינית כולה". ([Scottish Palestine solidarity campaign, 04/06/09](#)).

תנועת ה- BDS מקדמת מפורשות את זכות השיבה

תנועת ה-BDS מקדמת מפורשות את 'זכות השיבה'⁸ של פליטי 48 לשטחי ישראל – אשר משמעותה סופה של מדינת ישראל כמדינה יהודית או דמוקרטית. התנועה מצדיקה 'זכות' זו על סמך הגדרתה את ישראל כמדינה קולוניאליסטית גזענית אשר הוקמה בחטא תוך טיהור אתני של תושביה הפלסטינים:

- **עמר ברגותי**: "החשובה משלושת העוולות, הינה ללא ספק, ההתכחשות הישראלית לזכות השיבה של הפליטים הפלסטיניים. הליבה של שאלת פלסטין תמיד הייתה הקריאה של הפליטים שטוהרו אתנית במהלך ה'נכבה'... זהו מבחן הקמוס למוסריות של כל מי שמציע פתרון צודק ומתמשך לקונפליקט הפלסטיני-ישראלי". ([Scottish Palestine Solidarity Campaign, 03/19/09](http://ScottishPalestineSolidarityCampaign.org))
- **סאמי הרמז (Hermez)**, אקדמאי אנטי ציוני בולט: "BDS מאפשר את קיומו של שיח שנע מעבר לשפת "סיום הכיבוש" לשפה שדורשת את זכות השיבה וזכויות שוות לפלסטינים המתגוררים בתוך ישראל כעדיפות עליונה". ([Electronic Intifada, 10/01/09](http://ElectronicIntifada.org))
- **מחמד עבד (Abed)**, פעיל בולט בתנועת **Al-Awda**, הפועלת בקמפוסים בארה"ב במטרה לקדם את סוגיית זכות השיבה, מצדיק את השימוש ב-BDS נגד ישראל לנוכח "פשעי השונים, כולל הטיהור האתני של 800 אלף פלסטינים מאזורים אותם סיפחה ישראל בשנת 1948". ([Dissent, Fall 2007](http://Dissent.org))
- מתוך **Palestinian United Call for BDS against Israel**⁹: "57 שנים לאחר שמדינת ישראל נבנתה בעיקר על שטח שטוהר מבעליו הפלסטינים, רוב הפלסטינים הינם פליטים...". ולכן, אחד משלושת היעדים של המאבק בכלים של BDS: "כיבוד, שמירה וקידום של זכויות הפליטים הפלסטינים לשוב לבתיהם ולרכושם כפי שנקבע בהחלטה 194 של האו"ם". ([Palestinian United Call for BDS against Israel, 06/09/05](http://PalestinianUnited.org))

BDS בשירות מיתוגה של ישראל כאפרטהייד

ה-BDS יוצר זיקה מופרכת בין החרמות על דרום אפריקה הלבנה לבין מדינת ישראל ואנאלוגיה מוטעית בין הבסיס הבלתי לגיטימי של משטר האפרטהייד ובין העדר הלגיטימציה, לכאורה, של מדינת ישראל. זיקה זו מכוונת ומועצמת על ידי החדרה של 'טרמינולוגיית האפרטהייד' לשיח על ישראל כדי לקבע את מיתוגה כמדינה מצורעת. המסקנה המשתמעת מכך, לכאורה, היא שהבסיס המוסרי לקיומה של מדינת ישראל רעוע ולכן סופה של מדינת ישראל צריך להיות כסופו של משטר האפרטהייד:

- **באחד ממסמכי היסוד של תנועת ה-BDS** נכתב: "בהשראת מאבקם של הדרום אפריקנים נגד האפרטהייד...אנו הנציגים של החברה האזרחית הפלסטינית, קוראים לארגוני החברה האזרחית הבין לאומית ולאנשים בעלי מצפון מכל רחבי העולם להטיל חרמות נרחבים ולנקוט ביוזמות של הסתת

⁸ כך עמדתם של מחוללי התנועה לעיתים נחרצת ורדיקלית יותר אפילו מאשר [החלטת העצרת הכללית של האו"ם](#) 194 השנויה במחלוקת.

סעיף 11 בהחלטה 194 קובע כי "הפלטים אשר שואפים לחזור לבתיהם ולחיות בשלום עם שכניהם, יורשו לעשות כן, בזמן המוקדם המעשי ביותר...". כמו כן מוזכרות בסעיף זה שתי אפשרויות נוספות: פיצויים ושיקום חברתי וכלכלי של הפליטים במקום מושבם. המונח "זכות השיבה" לא מופיע בסעיף זה או בכל החלטת או"ם אחרת. הפרשנות לסעיף זה הייתה נתונה במחלוקת בין ישראל לערבים. הצד הערבי ראה בהחלטה זו כמעגנת את זכות השיבה באופן גורף. אף כי החלטה 194 לא התקבלה ע"י ישראל, הצד הישראלי טען שמשמעותה היא שגורל הפליטים יוכרע במשא ומתן.

⁹ [הקריאה המאוחדת הפלסטינית לחרם על ישראל](#) פורסמה ביולי 2005, כמאמץ משותף של למעלה מ-150 ארגונים בלתי ממשלתיים פלסטיניים, ומשמשת, כאמור, כמסמך יסוד ברקע להקמתה ופעולתה של תנועת ה-BDS הגלובלית. קריאה זו מוצגת על ידי תנועת ה-BDS כמסמך יסוד ברקע לפעולתה.

השקעות נגד ישראל, בדומה לאלו שהוטלו על דרום אפריקה בתקופת האפרטהייד". [\(Palestinian United Call for BDS against Israel, 06/09/05\)](#)

■ הסופרת והאינטלקטואלית הקנדית **נעמי קליין**: "האסטרטגיה הטובה ביותר להביא לסיום שפיכת הדמים המתגברת של הכיבוש הינה הפיכת ישראל למטרה לאותו סוג של תנועה גלובלית שהביאה לסופו של האפרטהייד בדרום אפריקה". [\(The Nation, 01/07/09\)](#).

■ בחוברת הסברה של **BRICUP**, ארגון בריטי מוביל בקריאה לחרם אקדמי על ישראל בבריטניה, הוקדש עמוד שלם להשוואה בין ישראל לבין משטר האפרטהייד. במסגרת זאת נכתב: "הדמיון בין דרום אפריקה תחת האפרטהייד, ישראל כיום והשטחים הכבושים הוא כמעט בלתי נתפס...נקודות הדמיון המבניות במקרים של ישראל ודרום אפריקה תחת האפרטהייד הינן עמוקות". [\(Coalition against Israel Apartheid Website\)](#).

■ הארגון הקנדי "הקואליציה נגד האפרטהייד הישראלי" (CAIA), כתב נגד פרויקט מיתוג ישראל של משרד החוץ: "ממש כפי שתושבי טורונטו דחו את הניסיונות בשנות ה-80 למתג מחדש את האפרטהייד בדרום אפריקה, CAIA בטוחה שהם יעשו אותו הדבר עם הניסיונות להציג את האפרטהייד הישראלי כנורמאלי...פרויקט 'מיתוג ישראל' הוא הוכחה לעוצמתו ורוחבו של קמפיין ה-BDS המתגבר נגד האפרטהייד הישראלי". [\(Global BDS Movement Website, 8/25/08\)](#).

BDS – רק בישראל (Singling Out)

אחד הסימנים לקידום סדר יום נסתר של דה-לגיטימציה בתנועת ה-BDS היא השימוש הבלעדי בנשק זה נגד ישראל. תנועת ה-BDS מטילה על ישראל ביקורת חריגה בהשוואה למדינות אחרות במודע ובמוצהר. מחוללי התנועה שואפים לבדד את ישראל כינבלי בין לאומי ייחודי שהתמודדות עימו מצריכה כלים אגרסיביים חריגים.

הנימוקים לנקיטת גישה מובחנת מסוג זה כלפי ישראל ורק כלפיה מגוונים: התעלמות מתמשכת, לכאורה, של ישראל מן החוק הבין לאומי לאורך שנים; השפעת הסכסוך הפלסטיני-ישראלי על המערכת הגלובלית כולה; היקף התמיכה של מדינות המערב בישראל ו"אשמת" המערב בעצם הקמתה של מדינת ישראל. בין נימוקים אלו בולטת הטענה הפרדוקסאלית כי ה-BDS הינו כלי יעיל בהקשר הישראלי דווקא בגלל היותה של ישראל מדינה מערבית ודמוקרטית המקיימת קשרי חוץ ענפים עם המערכת הבין לאומית:

■ **נעמי קליין** (Klein): "חרם אינו דוגמה, אלא טקטיקה. הסיבה מדוע צריך לנסות את אסטרטגיית ה-BDS נגד ישראל קשורה בשיקול פרקטי: במדינה כה קטנה ותלויה בסחר בין לאומי, זה יכול באמת לעבוד". [\(The Nation, 01/07/09\)](#).

■ **יאמן צלאחי** (Salahi), פעיל לשעבר בתנועת **Students for Justice in Palestine** באוניברסיטת ברקלי, במאמר בשם "התייחסות פרטנית (Singling Out) לישראל היא הדבר הנכון לעשות": "כעת, יותר מתמיד, זהו הזמן להבדיל (Single Out) את ישראל כיעד לביקורת וחרם – לא משום שהיא הגורם היחיד לחוסר צדק בעולם, או אפילו הגרועה שבין גורמים אלו, אלא משום שאף מוסד בין לאומי אחר לא הצליח לעצור את מעשי חוסר הצדק נגד הפלסטינים". [\(The Berkeley Daily Plant, 04/08/10\)](#).

■ **מייק קושמן** (Cushman), ממנהיגי תנועת **BRICUP** ופעיל מרכזי בקידום חרם אקדמי על ישראל בארגון עובדי האוניברסיטות בבריטניה (UCU), כתב בעלון התנועה: "...תומכים של חרם צרכנים, חרם מקצועי וחרם אקדמי על ישראל נשאלים: "מדוע אתם נטפלים לישראל?"...ישראל, כפי שהיתה דרום אפריקה, היא הבעיה שלנו באופן שמדינות אחרות אינן. ישראל נוצרה בתגובה לאי היכולת של אירופה לחיות בשלום עם אזרחיה היהודים...". [\(BRICUP Newsletter 25, February 2010\)](#).

■ **מחמד עבד** (Abed) (אוניברסיטת ויסקונסין): "שלא כמו במקומות אחרים, מוסדות ישראליים משולבים באופן מלא בעולם האקדמי המערבי...מה שעושה את האקדמיה הישראלית יותר פגיעה

לחץ חיצוני. במקרה הישראלי, חרם יגרום הפרעה ואי נוחות מיוחדת (אם לא ייחודית). זאת משום שלגינני שהוא מבטא תהיה השפעה חברתית משמעותית". ([Dissent, Fall 2007](#))

BDS מחבלת בשיתופי פעולה ישראליים-פלסטיניים

התנועות המזוהות עם ה-BDS חותרות פעמים רבות במפורש תחת ביטויים של שיתופי פעולה ישראליים ופלסטיניים כאשר הם מעודדים החרמה מוחלטת ונתק גורף עם הצד הישראלי. באופן זה נמנעת התפתחות של מסגרות שיתוף פעולה חדשות בין הצדדים ונפגמות מסגרות שיתוף פעולה קיימות. מדיניות של חרם ונתק מול הצד הישראלי מיושמת, פעמים רבות, בסתירה מוחלטת לאינטרסים פלסטיניים ממשיים:

- ההסתדרות הישראלית ומקבילתה הפלסטינית, ההתאחדות הכללית של ארגוני העובדים הפלסטיניים (PGFTU), מנהלים קשרי שיתוף פעולה ענפיים מזה שנים. עד לשנה שעברה, התנגדו ראשי ההתאחדות הפלסטינית נחרצות לחרם על ההסתדרות ושלוחותיה. בעקבות פגישה שערכו המזכיר הכללי של ההתאחדות, שאהר סעד, וראש עיריית שכם, עדלי יעיש עם משלחת מארגון TUFU (Trade Unions Friends of Israel) הבריטי הפרו ישראלי **הפעילו גורמים מתנועת ה-BDS בבריטניה לחצים כבדים על שני אישים אלו**, בעטיים נאלצו השניים לסגת מעמדתם המסורתית ולקרוא פומבית לחרם על ההסתדרות. ([Global BDS Movement Website, 11/25/09](#))
- הקמפיין להחרמת פסטיבל סרטי הסטודנטים הבין-לאומי ה-13 בתל-אביב שאמור להיערך ביוני השנה, **מונע על ידי גורמים המזוהים עם תנועת ה-BDS ו-PACBI**, למרות שאחד הפרויקטים המרכזיים בפסטיבל, "Coffee: Between Reality and Imagination", נועד לעודד שיתוף פעולה בין יוצרי קולנוע צעירים מישראל ומהרשות הפלסטינית.
- **אוניברסיטת 'אלקדס'** קיימה עד שנת 2009 קשרים ענפים עם מוסדות אקדמיים ישראלים שכללו קרוב ל-60 פרויקטים משותפים בעלות משוערת של 5 מיליון דולר. נשיא האוניברסיטה, סרי נוסייבה, בלט בהתנגדותו לחרם האקדמי על ישראל. בפברואר 2009 החליטה הנהלת האוניברסיטה להקפיד את כל הפרויקטים המשותפים בעקבות עמדתם של תורמים ממדינות ערב. החלטת האוניברסיטה זכתה לאיזכור בולט באתרי תנועת ה-BDS הפלסטינית והגלובלית ([The Chronicle of Higher Education, 02/03/09](#)).

גם BDS חלקי או סלקטיבי משרת את המטרה

לפי תפיסת מחוללי ה-BDS, גם חרם חלקי על תוצרת הגדה המערבית משרת את המטרה המרכזית של הדה-לגיטימציה לישראל משום שקל יותר בעזרתו לרתום תמיכה של מבקרי מדיניות ישראל, ויש בו כדי לתרום להשחרת פניה ישראל.

בדצמבר 2009 המליצה ממשלת בריטניה לסמן בסימון מיוחד מוצרים אשר מיוצרים בגדה המערבית. בעקבות המלצה זו, הצטרף ארגון הסחר הבריטי (TUC) בראשית אפריל השנה לקמפיין החרמת מוצרים מההתנחלויות.¹⁰ אף כי ניתן לערער על ההיגיון, האפקטיביות או התבונה שבמהלכים אלה, אין ספק שמה שהניע את הממשלה הבריטית וכנראה אף את מזכ"ל TUC **אינו רצון לקדם דה-לגיטימציה לישראל**.

ואולם, כיצד ניתן להסביר שתנועת ה-Palestine Solidarity Campaign (PSC) – אחד הארגונים המזוהים ביותר עם קמפיין ה-BDS – הריע להחלטת הממשלה הבריטית והיה 'למושך בחוטים' מאחורי ההחלטה ב-TUC, שלכאורה נועדו לקדם פיתרון של שתי מדינות?

התשובה היא, כאמור, שמבחינת מחוללי ה-BDS, גם חרם סלקטיבי תורם להשחרת פניה של ישראל ונתפס כצעד הכרחי, לעיתים, בדרך לחרם כולל על ישראל. התבטאויות מחוללי ה-BDS מוכיחות זאת:

- **עמר ברגותי** מגלה גמישות והבנה ל"צרכים הטקטיים של שותפינו לקדם חרם סלקטיבי, לדוגמה, על מוצרי התנחלויות או ספקים של ציוד צבאי לצבא הכיבוש הישראלי כדרך הקלה ביותר לעורר תמיכה..." ([Forward, 09/16/2009](#)).
- פעיל בכיר ב-PSC, **יו לנינג** (Hugh Lanning): "ה-PSC מחויב לא רק לבניית קמפיין אפקטיבי, בצוותא עם TUC, להחרמת מוצרי התנחלויות, אלא גם לעשות מאמץ כדי לקחת את מדיניות ה-TUC צעד אחד קדימה, ביחד עם ארגונים אינדיבידואליים, שרבים מהם כבר אימצו מדיניות שתומכת בחרם מלא". ([PSC Website](#)).
- **אסא וינסטנלי**: "תנועת ה-BDS היא תנועה רחבה, המציעה מרחב לתחומי מיקוד וטקטיקות שונות. אלו שלא מרגישים בנוח עם הרעיון של החרמת ישראל כולה (קרי בתוך קווי 67)...חופשיים, במקום זאת, להתמקד בחרם על מוצרי התנחלויות". ([New Left Project, 05/17/2010](#)).

סוף.